

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Vita Petri Canisii De Societate Iesv

Rader, Matthäus

Monachii, 1614

De vita & morte R. P. Theodorici Canisij Petri ex Patre fratris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70957)

DE VITA ET
MORTE R. P. THEODO-
RICANISII, QUI FUIT PE-
TRI EX PATRE FRATER.

IDEM AVCTOR.

Antisæ loco complectar
paucis, quæ partim ex ip-
so Theodorico cognoui,
partim ex familiaribus
eius accepi. Nec enim
meo quidem animo multum Petro
in religionis studio concessit, quam-
uis virtutem omnibus modis tegere
solitus sit, cum esse, quàm haberi san-
ctus mallet.

Natus & hic, vti Petrus Neomagi Si-
cambrorû, eodê Patre, diuersa matre

S 2 anno

anno post Christum Natum sesqui
millesimo altero super tricesimum,
disciplinis elegantioribus, philoso-
phicis, & Theologicis adeo celeriter
excultus, ut altero & vicesimo huma-
nam & diuinam sapientiam profes-
sus publicè, supremis Academiarum
honoribus ornatus sit. Moribus erat
tam honestis & pudicis, ut florem æ-
tatis nulla vnquam labe sordèue cu-
pidinis aspersisse putetur. Vbi verò
cœpit cogitare, quod genus vitæ se-
queretur, ingentibus curarum æsti-
bus iactatus, nullam animo quietis
partem capiebat, quoad decreuit su-
um inter Socios nomen se professu-
rum; extemploq; ut ipse mihi coram
falsus est, cogitationum fluctus sede-
re, omnesq; turbinum ac turbarum
procellæ posuere, uti tanquam in se-
reno tranquilloq; mari, portum sibi
secundis ventis subisse videretur. Cū
deinde Petro Canisio fratri, Sociis
præfecto votū coram exposuisset, pe-
tissetq;

tissetq; , vt illud ratū sanctūq; vellet,
 & se in Societatis familiā cooptaret,
 Petrus eius constantiā (non minus ac
 B. Stanislai Koskæ) haud paucis ex-
 perimētis explorauit, iussitq; longo
 itinere Romā petere, & ab ipso Igna-
 tio impetrare, quod à se efflagitasset.
 Properauit ergò Romā Theodoricus
 anno Christi 1610. LIV. cum alterum
 & vicesimum ageret ipse , atq; ab ip-
 so B. P. Ignatio gentis nostræ condi-
 tore in familiam Societatis adscitus
 est, adeoq; post aliquot menses, in ip-
 sius contubernium admissus, vt ipsi
 Socius à cubiculo esset, quo post bi-
 ennium ad cælitum Societatē euo-
 cato , Theodoricus in Germaniam
 missus, tribus Collegiis cum Reçtoris
 auctoritate præfuit annis omninò
 triginta; Monacensi aliquot, Dilin-
 gano ipsos viginti, reliquos Ingolsta-
 diano , quæ tria nobilissima sunt &
 frequentissima Prouinciæ nostrę do-
 micilia. Eo demùm onere leuatus,
 Lucer-

Lucernam Helueticorum missus (mirificè enim illam gentē propter singulare studium pietatis cōplectebatur) operā suam tum Sociis domi, tū exteris in templo vtilē locauit. Sed cū Ingolstadij, vbi domestica potissimū eaq; frequens Societatis iuuentus ad maiores disciplinas eruditur, Rector desideraretur, quod is magno rerū esset vsu; & auctoritate ob virtutis & sapientiæ existimationem plurimum polleret, denuò ad gubernacula Academici Collegij Lucerna Ingolstadium, natus tertium & sexagesimum annum euocatus est. Enimverò cum tanta ætas tot laboribus victa, moli negotiorū succumberet, Medentium cōsilio curis grauiorib⁹ exoneratus rediit Lucernam, anno Christi 1515. xcvii. quo Petrus Friburgi decessit, cuius mors cum Lucernæ inter mensam cum virtutū eius encomio nuntiaretur, Theodoricus illico neruorū stupore obrigit

apo-

apoplexia tactus. qui casus adeo Patrem afflixit, vt omnem illi memoriã literarũ, adeoq; nominis sui, vt olim Messale, & Alberto M. aliisq; eriperet; linguãq; vsu penitus tolleret, nisi quod duo salutis nomina I E S V M & M A R I A M expedite semper pronuntiare, sat doctus sibi & cælo. sed hoc singulare & memorabile est, cum vsu linguã & memoria careret, neutra tamen destitutus videbatur; quod quamuis ipse neq; legere posset, neq; ab aliis lecta pronuntiare, legentes tamen intelligeret; ita vt ab aliis pronuntiata vel affirmaret, si vera nosset; aut abnueret, si falsa crederet. Poterat & verba formare, sed non ea, quæ maximè vellet, aliis atq; aliis linguam subeuntibus, presertim cum sua certis locis ac personis nomina edere conaretur. Hoc inusitatum morbi genus illi Petrus Canisius, cum ad eum reuisendum Theodoricus Friburgum venisset, per
amba-

ambages quasdam denunciarat; Theodorice, inquit, *mortis meae nuntius vide quid tibi allaturus sit.* Exposuit hoc postea Theodoricus familiari, antequam vlla inualetudine tentaretur. Amplius inde septennio, malo hoc immedicabili laboravit, & nonnunquam in vltima iam vitæ linea stare videbatur, præsertim cum ex Heluetia Augustam deportatus esset. Inunctus tamen oleo sacro, & sensum & vocem quoquo modo recuperavit, circumstantiq; Patrum coronæ, ut abirent, imperavit; obeundi tempus nondum adesse. Simulq; petita Virginis Dei genitricis imagine lecticæ obuertenda, dulce cum Dei parente colloquium instituit. Saluti tunc creditur fuisse B.P.N. Ignatij pileus ægrotanti impositus. Hoc molestissimum patientissimo videri poterat, quod intra tot annos velut in Solitudine positus, cum nullo communicare animi sensa posset (quod maximum

Ignatij pileus in Augustano Collegio servatur.

ximum solet ægris adferre solatium, cum per sermonis communicationē dolorum suorum quasi partem aliquam in aliorum humeros exonerare, quos sua causa dolere animaduvertunt) conscientiam tamen ita aperiebat semper, vt nihil desiderare posset, qui illum audiebat, ipseque si quid à se offensum putaret, vel patrē quæreret, vel si æger non posset, accersiri iuberet. Pari modo cum superiore sermō acturus, verbis vtcunque dixit instructus. Cum verò & ab exteris, ijsq; principibus viris subinde conueniretur, suam infantiam causatus, ipso deinde silentio & religiosa corporis compositione satis abundè locutus censebatur. Verum quantacunq; in eo fuerit ad loquendum confusa verborum dictio, gemina tamen illa nomina IESVS & MARIA, ceu sacre militiæ tesseram tam pertinaciter retinuit, ediditq;, quoties voluit, vt reliquorum verborum iacturam

T facili-

facilius ferret: cordi proculdubio ista
 insculpta hærebant: valenti namq[ue]
 & ægrotanti, sedenti & stanti in ore
 sine errore versabantur. Maximè
 verò molesta illi fuit à sacrificiorum
 liturgiis & horarum Canoniarum
 recitatione cessatio. qua de re serio
 cum suo Socio egit; cogitaret (si
 qua ratio esset) velle se de integro
 literas, & earum elementa discere,
 cum frustra se velle animaduertit,
 grandiusculo caractere inscribi vo-
 luit libello suo precario dicta gemi-
 na atq[ue] maximè salutaria nomina
 I E S U S M A R I A, quæ vti sola
 affari sine discrimine, ita legere sine
 errore potuit. Quamuis autem
 alia legere ipse nesciret, promptissi-
 mas tamen legentibus aures præbu-
 it, & facilè affecutus est; seque in-
 terdum & lectorem salubriter ad-
 hortabatur, vsq[ue] dum vltimo bien-
 nio Ingolstadij (nam eo Augusta
 commigrarat) prælegentem ampli-
 us

us non caperet. Circa res diuinas, quas nunquam non reuerenter etiam æger habuit, tantum quidem fuit illius studium, vt sacram Eucharistiam suscepturus noctem maiore sollicitudine, quàm fractæ ferrent vires, non sine periculo grauioris mali, traduceret. Frequentes eius erant querelæ, nulla quod in re vsui nobis esse posset, & tamen nihilominus tam benignè haberetur. Nec suus gestui omni ereptus ad pietatē erat vsus: nam ea manus, quæ in aliis officiis, & corporis ministerio ferè deerrauit, in cruce formanda admodum erat docta, & verò etiam salutaris. Fuit siquidem, qui tum aliàs sæpè & amanter ad patrem viseret, tum etiam cum se grauioris valetudinis tentari sensit initiis, certus de valetudine, si Patris Canisij se dextræ subiecisset, qua ille à se abeuntes piâ quadam consuetudine in crucem formandam exercita pro-

T 2 seque-

sequebatur. Hæc illi per septennium & amplius vita fuit, quam optimus quisq; veluti duram sortem miseratus, ille patientia superavit. Sæpè cogitantem subiit mirari, quæ tandem causa diuturni mali Theodorico fuisse potuerit? tandem venit in mentem hanc illi à Petro pro piacularibus flammis expiaticem leuium culparum, quibus pleriq; omnes obnoxii sumus, molestiam impetratam, ut hic per diuturnam patientiã ibi plenam consequeretur indulgentiam, nisi fortè (quod præterita illius vita & virtus iubent credere) ad augendum immortalitatis decus & coronã hanc illi summus Agonotheta materiam tolerantia obiecit. Quid enim toto septennio non est passus! cum nec petere quidem possët, si quid vel deesset, vel desideraret; & quamvis nutu conaretur exprimere, quod optabat, sæpè tamen administer illius non assequebatur, quod volebat,
sæpè

sæpè & contrarium porrigebat: cui
 rei vnicum exponam factum, ex quo
 de pluribus poterit existimari. Fau-
 ces Patris grauis dolor occuparat,
 quod ille digito ori admoto docere
 volebat, vt intelligeret, qui illius cu-
 ram habebat. Sed hic ratus illi dentes
 condolere, vocato chirurgo eximi
 iussit, à quo torqueri patrem existi-
 mabat. Is genuinum fregit. Risum
 mouebit hic famuli error legenti-
 bus, sed misero patri auxit dolorem,
 quem tamen (vt iam pridem didice-
 rat fortiter esse miser) constanter tu-
 lit, donec tandem animaduersum
 est, in faucibus malum hæerere. Iudi-
 cij bonam partem retinuit: cætera
 infanti similior, maximè sub finem.
 Hunc cum præsentiosem ipse iuxta
 alios aduerteret, sacro oleo inuncto,
 ad Cælum, ad Cælum, quanta potuit
 voce proclamauit: dehinc ad sua sa-
 lutis Symbola (I E S V M inquam, &
 MARIAM) reuersus nunquam illa non

reuoluit, & cum iam ad vtrumq; amplius non sufficeret, alterutrum effatus est, linguâq; magis hebetata, cum integrè MARIAM non posset, inchoato nomine verbum tertiabat, dum elinguis deficeret: dextra interim cruces effingebat, huic itidem obri-
gescenti sinistra subiit, sed ipsa officij huius insolentia in ipso conatu elanguit. Tandem vt decenter occumberet, composito gestu & admodum religioso premortuo penè reliquo corpore sine voce & motu dormienti similis, horis amplius viginti ægrum soloq; in pectore subsilientem spiritum leni tractu ductum, sub crepusculum cum sole è nostro orbe digrediente ad lucem perpetuam v. Cal. Octob. Ingolstadij emisit, omine scilicet non inani, cum à plerisq; ob vitæ innocentiam Angelus appellaretur, Angelorum ferias postera luce celebrandas, ipse apud superos acturus. Ea porrò facies erat extincti, vt
igno-

ignorares an viuus mortuo, vel mortuus viuo esset similior. Funeratus est in templo S. Crucis domestico, sui nempè laboris domicilio, & quasi Mausoleo, ad aram omnium Sanctorum, cum quibus in Cælo æternas celebrat triumphos.

SYMBOLVM THEODORICI,
IESVS MARIA.

*Ingenium tristis deleuit nobile casus,
Et rapuit quicquid legerat antè labor;
Nomina bina tamen, morbus quæ salua reliquit,
Plus potuere, omnes quam docuere schola.*

T 4 INDEX.